

Міністерство культури України
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕАТРУ, КІНО І ТЕЛЕБАЧЕННЯ імені І. К. КАРПЕНКА-КАРОГО,
ЦЕНТР РОЗВИТКУ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

II МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА

Київ – 2017

УДК 7+008+1/2+8/9
ББК 80/88+71+63

Сучасні дослідження в галузі культури і мистецтва : збірник матеріалів II Міжнародної науково-теоретичної конференції, 27.04.2017 р. — К. : КНУТКТ імені І. К. Карпенка-Карого. — 112 с.

Матеріали цієї науково-практичної конференції коротко знайомлять із сучасними дослідженнями в галузі культури і мистецтва. Автори викладають свою думку щодо надбань та проблем у галузі театру, кіно, хореографії, культурології на нинішньому етапі їх розвитку, окреслюють досягнення вітчизняних науковців і практиків мистецтва та зв'язок із міжнародним культурно-мистецьким простором.

ISBN 978-617-7480-49-4

За зміст тез, достовірність фактів, цитат тощо відповідає автор.

© Автори статей, 2017
© «Освіта України», 2017

3. Функціональна ефективність дозвіллевих практик значною мірою обумовлена можливостями актуалізації (в процесах конкретно-історичного відтворення соціального життя) специфічних способів культурної регламентації людської діяльності, передусім таких, як ритуали, свята, туризм, масові видовища.

4. Необхідним наслідком соціального відтворення дозвіллевих практик виступає як позитивний, так і негативний (дисфункціональний) їхній вплив на процеси життєдіяльності суспільства, великих і малих культурних груп.

Вказані риси вказують на важливість вивчення функціонального статусу дозвілля в соціокультурному просторі, що загалом сприяє більш детальному дослідженню соціокультурної детермінації дозвіллевих практик в українському суспільстві, в субкультурних (наприклад, у молодіжних, етнічних, релігійних) групах.

Наталія КОВАЛЬЧУК,

*доктор філософських наук, професор,
Київський університет ім. Б. Грінченка*

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО БАРОКО В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ КОНТЕКСТІ

Бароко виникає в Європі як проміжна культура між епохами Ренесансу та Просвітництва. Воно було першим синтетичним видом і тому універсальним напрямом новоевропейської культури, який проявився у всіх її формах та регіонах. Розвиток культури бароко в Україні виявився чутливим до розвитку особливостей національного менталітету. Бароко породило свої національні школи щодо конкретних історичних умов та традицій. Відповідно до національних умов та традицій, можна говорити про віртуозність італійського бароко, драматизм іспанського, містицизм німецького, романтизм французького, метафізичність андійського і героїко-стоїстичний характер українського.

Як синтетичний напрям бароко переосмислює під кутом зору новоевропейської історії перші духовні звершення пізнього Середньовіччя, Ренесансу і Реформації. Причому, як наголошує відомий український філософ С. Б. Кримський, «від Середньовіччя береться духовність символічного бачення світу, від Ренесансу — гуманізм (іноді в трагічному тлумачення) та відновлення античності, від Реформації — патетична антитетичність, динаміка [1, 49]».

Специфікою українського бароко є те, що тяжіння до античності та середньовічної символіки переломлюються в ньому кризь відновлення традиції Київської Русі. На Україні барокова культура розвивається через надання давньоруським храмам епохи Київської Русі рис нового художнього напрямку (як це мало місце у реставрації Софії, Михайлівського монастиря, ансамблю Лаври в Києві, Успенського собору в Чернігові). Навіть при будівництві нових барочних храмів використовуються традиції Київської Русі, як це було при зведенні Преображенського та Мгарського монастирів. Підновлення античних цінностей іде не лише від європейської культури, а й від античних цінностей культури Київської Русі. Так, скажімо, бачимо античні маски у притворі Богоявленського собору Києва та поєднання персонажів античної міфології з хвалою Христу та Богородиці у поезії С. Почаського, К. Транквіліона-Ставровецького, К. Саковича та інших.

Епоха українського бароко майже повністю збігалася з часом існування української Гетьманської держави. Дух епохи Гетьманської держави зумовлює, в контексті українського бароко, витіснення на задній план притаманної західноєвропейському бароко трагічності світосприйняття. Якщо в західноєвропейському бароко тема смерті та дотичних до неї сюжетів стає для багатьох творів наскрізною (як у гравюрах Калло чи картинах Караваджо), то для українського бароко більш типовими є сюжети військової слави, подвигу лицарських чеснот, святої жертви, перемоги життя над смертю. Показовою в цьому відношенні є гравюра І. Мгури, де І. Мазепа постає на повний зріст у костюмі рицаря в оточенні символічних зображень Істини, Правди, Сили, Справедливості, Науки та Мистецтва. А також знаків військової слави на передньому плані. Усю композицію вінчають фасади соборів, що були фондовані гетьманом.

Важливою тенденцією українського бароко стає героїзація зображуваних образів. Навіть портрет-гравюра вченого та церковного діяча І. Гізеля, що його створив Л. Тарасевич, супроводжується закликом «plus et ultra» («більше і вище»). Образ вершника стає символом епохи українського бароко. Наочною репрезентацією цього явища є геральдична композиція І. Щирського «Лицар- вершник». У контексті героїзації привертає увагу той факт, що стосується широкого розповсюдження гімнографії, яка перетворюється в часи бароко на загальнонаціональне явище.

Таким чином українське бароко не просто специфічна стильова система західноєвропейського зразка. Українське бароко є виразом цілої історичної епохи, пронизаної духом героїзму.

Джерела та література

1. Кримський С. Б. Специфіка українського бароко // Культура народів Причорномор'я. — 1997. — № 1. — С. 49–54.

Галина СИНЬКО,

здобувач наукового ступеня у КНУКіМ

ДРАМАТУРГІЯ ІВАНА КАВАЛЕРІДЗЕ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Вітчизняна культура, переживши катастрофічні за масштабами втрати матеріального культурного надбання в минулому столітті, зараз опинилася в ситуації, коли потрібно зосередити зусилля на вивченні та поширенні інформації про ту частину, яка дійшла до нашого часу. Також важливим і необхідним є дослідження і повторна актуалізація в сучасному соціокультурному середовищі матеріальних і духовних пам'яток та імен діячів культури, які впродовж значного періоду залишалися недооціненими або викресленими з культур-